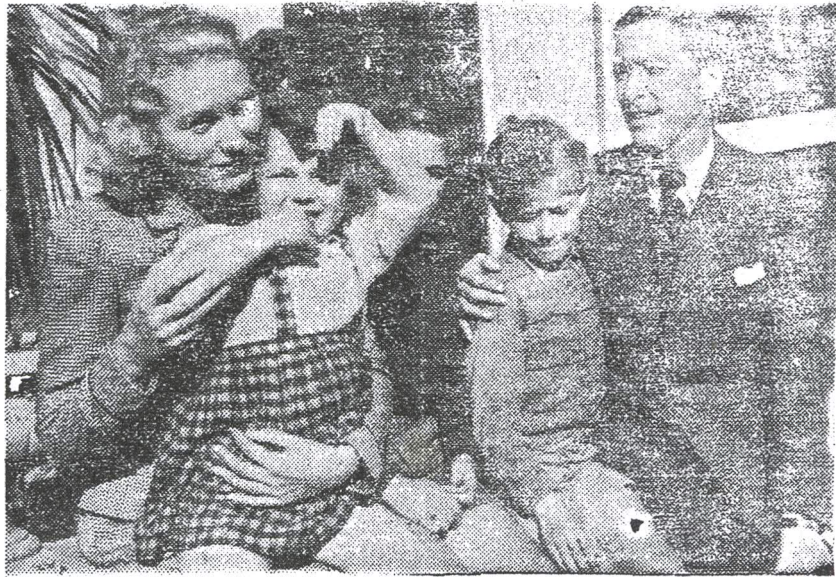

GIFT MED EN PSEUDONYM

24 sept.
1945.

Författarfamiljen Valdemar Brögger—Synnöve Christensen läpar septembersol före upprottet från Jättingstad.

Himladrottning gav idén till nordisk roman

(Från vår utsände medarbetare.)

HEDA, onsdag.

Där sitter mitt på ljusa dagen i den klaraste septembersol en man på en bänk på Heda kyrkogård och gör en visserligen högst fascinerande men synbarligen något hårdflirtad kvinna sin försynta kur. Episoden skulle fränsett platsen och i någon mån kanske också tidpunkten på dygnet ingalunda vara unik, om inte manspersonen i fråga råkade vara ej mindre en berömd författare än även synnerligen välgift äkta man och moatjén en välrenommerad kvinna av fläckfri vandel och aktningvärd ålder — 800 år ungefär: ingen mer och ingen mindre än Himladrottningen i Heda.

Jag tror emellertid inte, att författarens maka allt för svårt anfäktas av svartsjuka. Rivalen är ju svårt handikappad av sin egenskap av träfigur och därtill kommer, att

(Forts. på sid. 7)

Valdemar Brögger kan på övre bilden konstatera, att Himladrottningen i Heda är en hårdflirtad dam. På undre bilden söker han därför tröst hos hustru Synnöve under kunskapens träd i Jättingstads lustgård.

it-
en-
le-
ll

3
-
l
n
n

i
pu
oc
bi
re
B
sl
n
K
b
d
s
r
f.
n
n
si
k
u
d
u

Himladrottning . . .

(Forts. från sidan 3.)

hon måste betraktas som en familjens välgörarinna.

Ty — ni gissade rätt, bästa läsare! — om inte Himladrottningen i Heda eller kanske snarare modellen till detta utomordentliga prov på tidig medeltida konst i Sverge hade funnits, hade aldrig romanen "Tre gånger drottning" skrivits. Dess författare, norrmannen Valdemar Brögger, hade då varit den prissumma av 25.000 kr. fattigare, som hans manuskript inhöstade som segrare i den av Wahlström & Widstrand, ett danskt och ett norskt förlag utlysta pristävling om en roman med nordiskt tema.

Det var strängt taget av en slump, som Valdemar Brögger kom att skriva en roman om drottning Ulfhild, Alvastra klostrets grundläggarinna. Det var väl närmast en tillfällighet, som gjorde att han kom att slå sig ner i denna på historiska minnen så mättade bygd vid södra ändan av Omberg. Det var väl också slumpen som gjorde, att dr Otto Frödin kom att nämna, vilket ypperligt ämne till en historisk roman av Sigrid Undset drottning Ulfhilds växlingsrika levnad skulle vara. Valdemar Brögger tog fasta på yttrandet, välsignade det förhållandet att Sigrid Undset befann sig i Amerika, oåtkomlig för alla välvilliga romantips, och satte sig att jämsides med grundliga studier av källorna — dymedelst hållande tjänstemännen i Linköpings stiftsbibliotek i jämn sysselsättning — skriva romanen om kvinnan som gifte sig med tre kungar efter varandra, sedan hans hustru kategoriskt fastslagit att han därmed bombsäkert vikt första pris i romanpristävlingen för egen räkning.

dig som Ombergs klassiskt stränga silhuett.

— Det förvånar mig, säger hr Brögger, att Sverges nu levande författare inte upptäckt vilken idealisk trakt bygden vid Omberg, Tåkern och Vättern är. Här får man arbetsro och här får man inspiration i det kanske mest fascinerande landskap som Norden äger. Vad är exempelvis en solnedgång i Medelhavet — jag har sett sådana — mot en sommarkväll vid Vättern?

Det är överflödigt att säga att jag blev glatt överraskad, när prisnämnden stannade för mitt manuskript bland alla de 300 som inlämnats.

Vid skrivmaskinen.

Förutsägelseerna slog in. Författarens hustru har en viss intuition när det gäller litterär produktion. Ty skrivklådan är utbredd i den bröggerska familjen. Fru Brögger-Lindegård har nämligen som bekant under pseudonymen Synnöve Christensen producerat två så förnämliga verk som "Jag är en norsk kvinna" och "Förbrända hjärtan", av vilka den förra givit översättarna i nio olika länder arbete.

Familjen Brögger kom till Sverige som flyktingar undan tyskarna. Först slog man sig ner i Stockholm, som emellertid inte kunde erbjuda tillräcklig litterär arbetsro. Ellen Keys Strand blev nästa tillflyktsort. Här delades tiden mellan skrivmaskinen och vedsågen, ty Strand är okristligt kallt på vintern.

Så kom man slutligen till Jättingstad ett par kilometer från Heda kyrka och där har man stannat ända tills nu, då hemresan till Norge och den för prissumman förvärvade villan vid Oslofjorden anträddes. Vid mitt besök stod familjen mitt uppe i flyttningsbestyren. Avskedet från värdfolket lantbrukare Robert Johansson och fru Anna förestod.

— Den storartade gästfrihet, som vi åtnjutit här på Jättingstad kommer att bli ett minne för livet, förklarar författarparet. Den som påstår, att östgötarna är ett otillgängligt släkte har fel. Befolkningen här i trakten liknar landskapet. Den är öppen som slättens horisonter och rättrådigt bestän-

någonsin levat i Norden. Att en kvinna ingår tre äktenskap är i och för sig inget märkligt, men att hon alla tre gångerna förenar sitt öde med en kung är unikt.

Drottning Ulfhild hade inte bara vad vi kallar sex appeal, hon var också en politiskt synnerligen begåvad kvinna. Hon var dotter till kung Magnus Barfot i Norge och gifte sig första gången med Inge d. y. av Stenkilska ätten. Västgötakungen var emellertid en inte allt för stark personlighet, hade svårt att göra sig och sin myndighet gällande och blev slutligen förgiftad — "forgivet af ond dryck" — i Vreta i Östergötland. Och så var Ulfhild änkedrottning, dock ej länge, ty snart återfinner vi henne som drottning hos den trettio år äldre kung Nils i Danmark.

Denne var rätt och slätt ett kräk, som drottning Ulfhild i den mån hans höga ålder medgav det sökte göra en karl av, berättar författaren. Hon misslyckades. Han kunde inte uppfylla hennes krav vare sig i egenskap av äkta man eller i egenskap av politisk ledare. Och så övergav hon honom. Det dröjde emellertid inte länge förrän hon installerat sig på drottningtronen hos kung Sverker d. ä. på hans kungsgård Alvastra. Skilsmässopapperen lär inte ha varit helt klara, men den tidens prelater kunde överse med slika petitetter om kontrahenten i fråga i övriga hänseenden var en kyrkan behaglig person.

Och det var drottning Ulfhild. Hon hade gripits av den helige Bernhards av Clairvaux religiösa väckelse. Av sin kunglige make hade hon fått Alvastra i morgongåva, och den gården skänkte hon nu till de cistercienserbröder, som hon in kallat i landet, och som här byggde Sverges äldsta kloster.

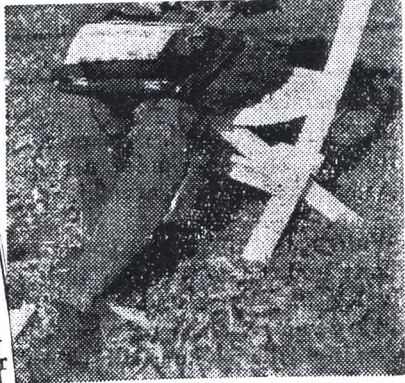
Allt nog: giftermålet med Sverker blev en succé både ur äktenskaplig och politisk synpunkt.

1100-talet är rikt på paralleller med vår tid. Även då var den politiska skurkaktigheten påtaglig och blomstrande. Men man får den uppfattningen att den tidens skurkar var intelligentare än de, vars ändalykt vi bevittnat eller väntar.

För ett östgötskt hjärta må det visserligen kännas hårt att det just skall vara en norrman, som skulle litterärt exploatera denna del av landskapets rika historia. (Vad gör provinsens egna författare egentligen?) Men det kan inte undgås att man i egenskap av linköpingsbo blir nyfiken, när man hör, att författaren bl. a. skildrat scener från den tidens påskfirande i stiftsstaden, som om de försigginge i vår tid, skulle komma håret att resa sig på både prästerskap och ordningsmakt.

Rascal.

MITT STOFF
HAR EMELLERTID
VARIT INSPIRERAN
DROTTNING ULFHILD
ÄRENAVDE
MÄRKLIGHASTE
KVINNOR, SOM
NÅGONSIN ---

Angivare?

Brögger. Han uppiyste om att Bröggers förhållanden är under utredning av polisens landsförråderiavdelning, då Brögger är anklagad för att ha gått i Gestapos tjänst som angivare.

Brögger arresterades i september 1941 och satt på Grini till i maj 1942, då han hänvände sig till Gestapo med begäran om att slippa ut, samt skrev under en förpliktelse om att arbeta för Gestapo som angivare. Brögger blev släppt, och han skall senare ha gett rapporter till Gestapo, utan att det dock kan påvisas, att rapporterna fört till allvarigare följder för andra norrmän.

Efter befrielsen vann plötsligt Valdemar Brögger en nordisk romanpristävlan, som arrangerats av ett skandinaviskt förlag. Efter Heibergs avslöjanden meddelar emellertid Skandinavisk Bogförlag i Odense, som arrangerade tävlingen, att Bröggers bok inte kommer att utges, såvida inte Brögger blir fullständigt frikänd från anklagelsen. Boken ligger färdigtryckt, (Forts. på sid. 4)

Prisromanen "Mor Maria"

Den norska författarinnan Synnöve Christensens roman "Mor Maria", som belönats med det stora skandinaviska romanpriset 1947, intar enligt juryns mening en rangplats i modern nordisk litteratur.

Juryn har utgjorts av författarinnan Alice Lyttkens, dr Carl Björkman, chefredaktör Nils Hugo Nilssen samt redaktör Nils Gustaf Holmquist. Som ordförande i juryn för den samtidigt utlysta tävlingen om stora skandinaviska romanpriset 1948 har inträtt författaren Sigfrid Siwertz.

I juryns utlåtande om "Mor Maria" heter det att "det är en glädje att få ge priset åt en roman med så höga kvalifikationer som 'Mor Maria'. Denna vardagligt intima berättelse om den heliga familjen har valörer som man inte dagligdags stöter på: i sin lågmälda melodi har den en klang som är harmoniskt tidlös. Samtidigt har dess författare förmågan att ställa läsaren ansikte mot ansikte med romanens huvudpersoner: mor och son, fångade i dramatiska ögonblick, att göra en till vän med dem, att ge deras handlingar och ord det trovärdigas prägel och framför allt att gjuta fräscht vin i gamla läglar — i detta fallet ett verkligt kraftprov, som vittnar om inlevelsens livlighet och fantasifullhet, en betydande gestaltningförmåga och en suggestiv berättargåva."

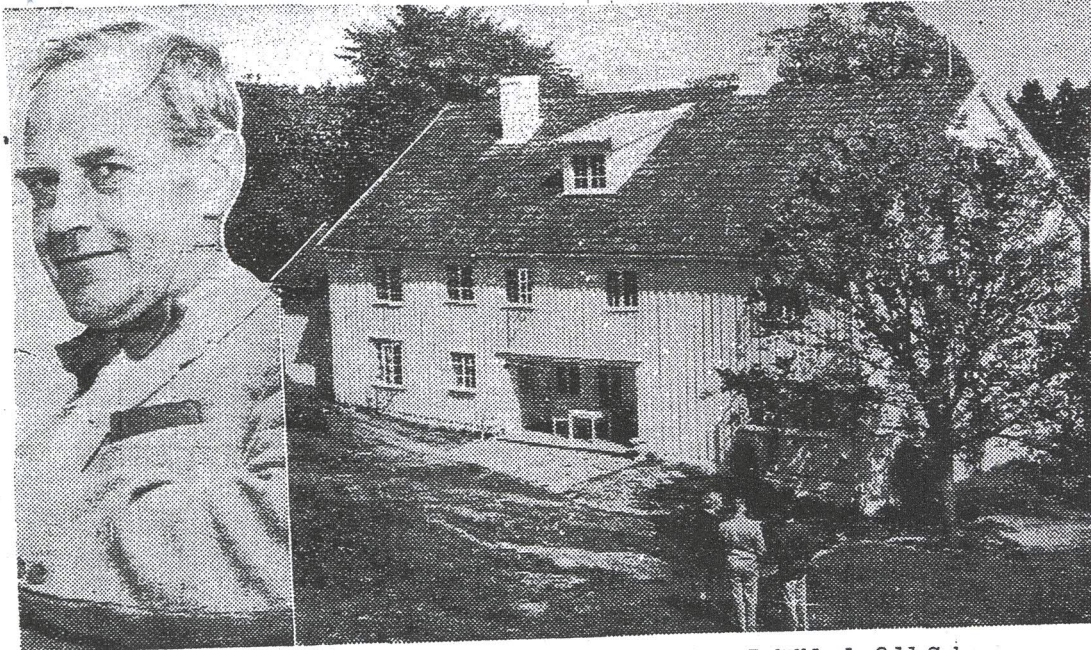
Synnöve Christensen är en författarpseudonym som skapades i Sverige under kriget och knöts till en hösten 1943 mycket uppmärksam ockupationsskildring "Ja, jag är en norsk kvinna". Före kriget hade hon under sitt eget namn, Maj Lindegaard, utgivit ett par romaner i Norge. Efter "Ja, jag är en norsk kvinna" skrev Synnöve Christensen ytterligare ett par romaner under sina flyktingår i Sverige. De senare böckerna var dock av mer ojämn kvalitet, i den ena "Förbrända hjärtan" gav hon uttryck åt den speciella flyktingsmentaliteten genom ett ivrigt kverulerande över svenska förhållanden. I fjol utkom på svenska en roman som hon skrivit efter återkomsten till Norge, "Son i första äktenskapet". Synnöve Christensen är gift med författaren Valdemar Brögger, som även utger ett

Valdemar Brögger var lojal.

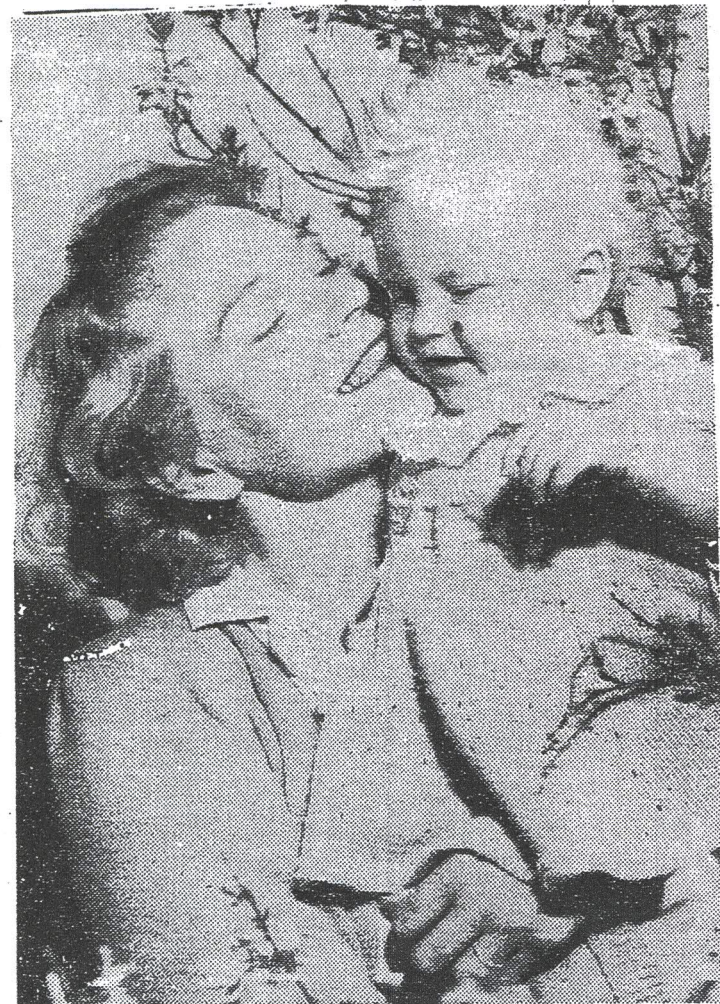
**Rentvådd från anklagelse för
"onationell hållning".**

Den norske författaren Valdemar Brögger, vilken som bekant under långt tid som flykting i Sverige bodde i Heda och där bl.a. skrev den med första pris i en skandinavisk romanpristävlan belönade boken »Tre gånger drottning» blev vid sin återkomst till Norge beskyldd för »onationell hållning». Nu har han emellertid blivit fullt rentvådd för dessa anklagelser av sin förläggare i Danmark, Skandinavisk Bogförlag. Förlaget betraktar saken som en personlig förföljelse mot Brögger och kommer — om det visar sig, att det skadar bokens försäljning — söka täcka förlusten genom att göra en annan författare, Hans Heiberg, som offentliggjorde anklagelserna, ansvarig.

20/11 45

Eidene 200 år gamla bondgård som blivit barnhem. Infälld: dr Odd Solem

Författarinnan till "Mor Maria" Synnöve Christensen (Mai Lindegaard-Solem) med sin 9 mån. gamla flicka Maria Veronica.

TÖNSBERG i maj. Från Tjome kyrka är det 6,4 km. till "Verdens ende" men bara fyra till markarna Solems barnpensionat. Ön här vid Oslofjordens sydvästliga mynning är mest känd som den norska huvudstadens semesterparadis och denna tidiga vår förklarar också varför. Hela Vestfold fylke har klätt sig i försommarskrud med mjukaste grönska i ett böljande parklandskap och prunkande blomsterrabatter på gårdsplanerna. Från Skagerack sveper varma havsvindar in mot backar och tun. Mitt i denna härlighet ligger barnhemmet som har en speciell svensk anknytning.

Dr Odd Solem var den förste norske patriot som dömdes till döden ehuru domen inte gick i verkställighet. Hans fru Mai Lindegaard är känd i Sverige och en rad andra länder där Synnöve Christensens böcker kommit ut i översättning och blivit uppskattade. För svensk publik är hon kanske mest bekant genom prisromanen "Mor Maria", som härom året gav henne 25.000 svenska kr.

Sommaren.

1950.

**Svenskt romanpris lade grund
till norskt barnhem**

25.000-kr.-priset för norsk roman påbörjad i Heda.

SKANDINAVISKA ROMANPRISET
NU UTDELAT.

Det av Wahlström och Widstrand, Hemmets Journal och Europafilm uppsatta Stora skandinaviska romanpriset 1947 om 25,000 kr. har av tävlingsjuryn enhälligt tilldelats den 28-åriga norska författarinnan som går under pseudonymen Synnöve Christensen för hennes roman "Mor Maria", en intimt vardaglig berättelse om den heliga familjen. "Mor Maria" intar enligt juryns mening en rangplats i modern nordisk litteratur.

Boken "Mor Maria" påbörjade jag när jag var flykting och bodde i Heda i Östergötland, men i flera år förut hade jag tänkt skriva den, berättar fru Brögger. Så kom jag på sjukhus i Oslo, och då stod plötsligt hela evangeliets lidandeshistoria levande för mig. Jag tänkte att man kunde berätta den så att folk fick den klar för sig, inte med en upprepning av Nya testamentets ord, utan som en levande berättelse för moderna människor. Jag menar att det först och främst är såsom mor hon står som en stor och dramatisk gestalt, och jag tror att mödrar skall förstå henne. (Självt har jag f. ö. två fosterbarn, 13 resp. 11 år gamla). Jag har sett Maria såsom moder till kärlekens evangelium, det är därför jag velat skriva boken.

Vad jag skall göra med de 25,000 kronorna vet jag nog, svarar fru Brögger på aldeles perfekt svenska och låter så glittrande glad som bara en riktigt ung flicka kan vara. Jag skall bygga en terrass till mitt hus, och så skall jag till Palestina och Alger. Jag hade tänkt resa dit förut, men det blev ju så mycket bråk i Palestina, så jag fick drömma mig dit i stället. Och så skall jag inte glömma att resa till Heda i Östergötland, där jag var som flykting, för jag är så glad i allting svenskt.

Synnöve Christensens man frikänd i rätten

OSLO 16 okt. — (St.-T.) Rådhusrätten i Oslo avkunnade i dag ett sensationellt frikännande utslag i målet mot den kände författaren Waldemar Brögger, som åtalats för att han under tecknat en förklaring att vilja tjänstgöra som agent för tyskarna, medan han satt på Grini 1942.

De två lekmannadomarna ansåg, att förklaringen inte kunde betraktas som bistånd åt fienden, medan rättens ordförande röstade för fällande dom.

Brögger rymde kort efter det han under tecknat förklaringen till Sverige, där han bl. a. gav ut boken "Den osynliga fronten" under pseudonymen "Carsten Frogner". I boken behandlade han förhållandena på Grini, och många hävdar, att boken var så avslöjande för fångarna, att tyskarna kunde tillgripa represalier på Grini. År 1945 tillerkändes Brögger ett pris på 25,000 kr. i den nordiska romanpristävlan. Då han senare åtalades, kunde boken emellertid inte ges ut, och på det sättet anser han sig ha förlorat 100,000 kr.

Hans hustru, den vackra skådespeler

skan Mai Lindegaard, vann märkligt nog hon också 25,000 kr. i en nordisk romanpristävlan i år. Hon utgav under kriget flera böcker i Stockholm under pseudonymen "Synnöve Christensen".

Efter åtalet mot Brögger har de båda försökt ta sitt liv genom att inta gift, men självmordsförsöket misslyckades, ehuru de en lång tid svävade mellan liv och död på sjukhuset.

Den i dag avkunnade domen kommer med säkerhet att överklagas av åklagarmyndigheten.

Strandkväde.

Hör, hur vågskvalpet smeket
mot strandens skrovliga häll
och doftmättad vinden leker
en solklar ljuvlig julikväll.

Se, hur sjön ligger silverkrusig
och himlen är blåklintsblå
humlan av blomnektar rusig
far brummande till sitt chateau.

Jag glömmer att timmarna ila
och att tiden aldrig står still
blott känner en underbar vila —
vad gör det att tanken far vill.

ur Psalmisten: 43; 349; 409; Nya
psalmboken 336 (W. 260). Sång ur
Psalmisten: 348: 1, 2.
19,30 Schumannkompositioner för
piano spelade av Tor Ahlberg.
7 50 Idyll och satir: Törneros, Kä-
1 av lektor Eloy Ehnmark (Upp-
18